

Karácsonyi gondolatok.

A templom toronyban megkondulnak a harangok és szállni kezd az ének: Krisztus Jézus született örvendezzünk! Karácsony örömnep, de sok ember lelkébe csak cseppenkint, vagy egyáltalán nem szívargó be az öröm. Miért? Mert zárva tartja szíve ajtaját és nem ereszti be az örömöket. Ugy lesz, mint faluhelyen sok oktondi: betapasztják sárral az ablaknyílásokat, hogy a friss levegő be ne mehessen. El a sárral, nyissuk ki lelkünk ablakát, hadd tóduljon be rajta az egészséges friss levegő! Ki kell nyitni az ajtót, hadd mehessen be akadálytalanul az öröm!

Azt mondják sokan: nem tudok én már örülni semminek, meggyötört a gond, keserűség és az élet, minek örüljek? Kitárnám a szívemet, — mondják mások — de nem találok meg az igazi kulcsot,

Nos, én megmondom, hogy hívják azt a kulcsot: békesség a földön az emberrel és Istennel egyaránt.

Karácsonykor békét kell kötni mindenkivel, aki körülöttesz. Ha békétlenség honol szívedben, vagy házadban, nem vonulhat be oda az öröm. Ha meg van fagyva a föld, nem nyilhat ki a virág és ha megkeményíti a szívedet a gyűlölet és ellenségeskedés, nem nyilhat ki abban az öröm. Lányítsd meg szívedet, kergesd ki a haragot és az egyenetlenséget és meglásd, béke és öröm költözik a helyébe.

De nemcsak embertársaidal köss fegyverszünetet, hanem az Ur Istennel is. Lelki szememmel szinte látom, amint egyik másik

felebarátom görnyed a súly alatt, amint egyik vállán ott cipeli a nehéz keresztet, a másikon a bajok és gondok batyuját s majd leroskad alatta. Levetné, de nem bírja, tán már oda is nőtt a hátához. Vidd csak oda egész bátran a jászolhoz, állj meg a Jézuska lábánál és mondjad: Édes kis Jézuskám, nézd, ide hoztam ezt a cók-mókot, segíts már egy kicsit, veszők le a hátamról, mert már alig bírom!

Ha igaz szívedből, teljes lelkedből mondod ezt, meglásd, egyszerre úgy megkönnyebbülsz, mint a madár, ha a kalitkából kiröppen a virágfakasztó tavaszi napsugárba. Meglásd milyen más lesz minden, milyen fürge lábbal fogod járni az élet rögös utjait. Ide tehát te cipekedő ember a jászolhoz, hisz ő mondta: Jertek hozzám mind, kik fáradtak és terhelve vagytok és én megenyhítlek titeket.

Békesség a földön a jóakaratu embereknek, így énekeltek az angyalok karácsony éjszakáján.

Mi az a jóakaratu? Megelégedettség mindazzal, amit Isten ránk mért. Itt lakik a szomszédunkban egy árva gyermek. Tavaly még éltek a szülei és velük ünnepelte a karácsony estét. Ma már nem élnek, a gyerek elhagyatott, nincs senki. Mindenki máshoz eljött a Jézuska, csak hozzá nem. A gyerek jó emberek jóvoltából tengődik, hol van mit ennie, hol nincs, sokszor sir egész éjszaka. Minek örüljön egy ilyen szegény ágról szakadt?

Szegény kis árva, ide figyelj! Apád, anyád nehéz, küzdelem tel-

jes életet élt. Éjjel, nappal dolgoztak, csak hogy meg legyen a betévé falatjuk. Most a jó Isten megkönnyörit rajtuk: magához vette őket. Olyan csodás karácsonyt ülnek odafönt, amelyet emberi szem még nem látott. Micsoda pompa, ragyogás és fény veszi körül őket, milyen jó dolguk van! Sajnálod tőlük?

— Dehogy is sajnálom, feleledte. No látod, akkor mért sirsz ahelyett, hogy örülnél? Hamar, hamar, sird ki magad aztán töröld le a könnyeket és vágj vidám arcot és mondjad a Jézuskának: Köszönöm édes Jézuskám, te jobban tudod, mint én, mit kell csinálni. Meg vagyok elégedve veled, csak te is légy én velem!

Aztán még valamit: nem vesztetted el végkép szüleidet, csak elköltöztek egy csodás városba, ahová téged is epedve várnak. Aztán egy szép napon te is utánuk mész. Ott találod őket hihetetlen nagy gazdagságban és királyi pompában. Oda ülsz melléjük az arany számolýra és elmesélsz mindent nekik, ami fájt és aminek örültél idelelt és szó sincs többé elválásról. Ugye most kell csak igazán sirnod, de most már az örömtől!

Tudjátok-e most már mi a jóakaratu! Mindent bátor lélekkel fo-

gadni, amit a gondviselés, vagy ha jobban tetszik: a sors reánk mért.

Karácsony örömnep és aki örül, dalolni szokott. Daloljatok hát emberek ezen a szent napon! Nem úgy értem én, hogy üljetek be a Kiss mamához, vagy a „Pannoniába” és ott kellő mennyiségű bor és sör elfogyasztása után gyujtsatok rá a harminckettes baka nőtára. Nem! Énekelni nemcsak szájjal, de lélekkel is lehet. Örizzetek meg lelketekben ezt az ünnepélyes karácsonyi hangulatot, legyetek vidámak, mint Asszisszi Ferenc, aki dalolt a naphoz, a virágokhoz és madarakhoz, akinek még a fenevadakhoz is volt egy-egy nyájas, jó szava, megszelídítvén azokat és farkas barátomnak szólítván őket s akkor egész éven át dalolni fog a lelketek. Legyetek vidámak, örüljete az életnek, ha szűken, ha bőven mérte ki részetekre a sors a földi javakat: mindent halás szívvel fogadjatok s akkor dalban olvad föl egész valótok.

Aki így fogja fel a karácsonyi ünnepet, az megérti az egyház énekét:

Krisztus Jézus született,
Örvendezzünk:

— D. J. —

A magyar szívekhez!

Írta: vitéz dr. József Ferenc főherceg.

Kedves sajátossága az angol társadalmi életnek az, hogy amikor egy-egy jótékony intézmény létesítéséről, vagy annak fenntartásáról van szó, az egész társadalom összefog és saját magának megadóztatásával biztosítja jóformán napok alatt azt, amit elérni akar.

Ha egy új kórház építése válik szükségessé: az angol társadalom nem vár,

amíg az hivatalos uton, hosszú huzavona után, talán évek múlva testet fog ölteni. Valaki — rendszeren egy közéleti előke-lőség — fényes estélyt rendez palotájában, amelyre meghívja London születési és pénzarisztokráciáját. Az estélyen megjelenő vendégektől a háziur belépődíjat szed, ami teljes egészében a tervbevett jótékony intézmény létesítésére jut. Ha

— Majd elbírom, ha megnövök! Akkor aztán elmegyek a móri várba, hogy kiszabadítsam onnan az apámat!

Botfaynak elborult az arca.

— Szomorú, hogy már ilyen apró gyermekeknek is elrontja az élet a szent karácsony örömeit! dörmögte. — Nem értesz te még ahhoz!

Gyurka arca lassan kigyuladt.

— De igazságtalanul zárta be a német kapitány! — csattant fel vékony gyermekhangján. Meg az életét is el akarja venni, mert nem akarta engedni, hogy a török rabokat kinezassák!

Sándor apó jól ismerte az esetet, ő maga is közben járt Gyurka apja érdekében, de a móri német kapitány durván elutasított. Az öreg nem tehetett mást, öklöbe szoritotta kezét és elnyelte a lelketlen kapitány ocsmány káromkodásait.

— Kicsi vagy te még fiacskám, hogy nagy dolgokat végezz! — majd lemondóan tette hozzá: — Én meg már öreg vagyok! Mit tehetek én még? Ne törődj semmivel, jó az Isten, majd téged is megsegít és apádat is haza segíti! A kardot, amit kértél megkapod, de nem most, hanem majd, ha nagy és erős leszel és feltudod emelni. Ezentúl én viselek rád gondot apád helyett, csak maradj mindig emberséges és inkább szenvedj te is, de igazságtalanságot, embertelenséget ne türd.

Azzal felemelte Gyurkát és megcsókolta.

Sándor apó menyé, a szépséges Mária, hamar összerterelte a gyermekhadat és felszólította őket:

— Tudjátok-e még a szép karácsonyi éneket, amire megtanítottalak benneteket? Tudjuk! — felelték kórusban.

— Énekeljétek hát el hamar! Szépen kezdjétek hozzá!

Az apróságok összecsigazodtak, megköszörittek torkukat és éles sipító hangon belefogtak:

„Dicsőség, dicsőség mennyben az Istennek...”

Szállt az ének az ég felé. Botfay Sándor átszellemülten hallgatta és gépiesen cirogatta térdére vett unokái szöke fejét. Elérzékenyülve gondolt boldog gyermekkorára, amikor ő is izgatottan várta a Jézuska eljövételét. Amikor odaértek: „Békesség, békesség földön az embernek” kicsordult a szeméből a könny, mert eszébe jutott az ezernyi ezer el-esett hős vére. Valamikor ezek is ezt énekeltek s mégis háboruban, harcban hagyták ott életüket és hagyták árván ártatlan gyermekeiket.

Olaf bég az ablak sarkában leste a történeteket. Minden szót hallott, minden mozdulatot látott. Annyira elfoglalták a gondolatok, annyira melegítette szívét a mesterkéletlen szeretet, amellyel az öreg nemes az apró gyerekeket körülvette, hogy megmozdult lelkében valami. Még a dermesztő hideg időt sem érezte.

Amint eszébejutott küldetése, megremegett. Ezeket az ártatlan, jó lelkű embereket bántsa? Erre még az ő vadsághoz, vérontáshoz szokott természete is fellázadt. Nem! Innen ő eredmény nélkül megy haza! Hogyan is énekeltek a gyerekek? „Békesség földön az embernek!”

Ezek a hangok élete végéig fülébe

„A MUNKA TÁRCAJA”

„Békesség a jóakaratu embereknek...”

(Karácsonyi történetek.)

Írta: SZILÁRD RÓBERT.

Olaf bég fázósan húzta be a fejét bő kaftánjába. Hideg volt nagyon és a csontszáraitól Számumhoz szokott szervezete nehezen bírta ki a csipős időt. Nem nézett sem jobbra, sem balra, csendesen kocogott a csonthúz fagyott uton nyomában huszonegy spaht, mintha céltalan utasok lennének. Pedig ha tudta volna Botfay Sándor, hogy mi történt, aligha ült volna oly derűs és jó hangulatú körében a meleg kandalló közelében. A bég jól ismerte érfelelé a járást, mert pontosan tudta, hogy kell elkerülnie az emberlakta helyeket. Nem is tájálkozott egy embernyi emberrel sem. A Botfay ház közelébe érve szó nélkül közelebb intette embereit, leszált lováról és árnyék-szerű hangtalansággal suhant a kivilágított ablakok felé, hogy kikélemelje a helyzetet.

Odabent együtt ült az egész család. Sándor apó, ahogy a környéken mindenki hívta, éppen azzal volt elfoglalva, hogy egy szépen feldisznított karcu gyertyácskák fényétől csillogó fenyőfa alatt apró gyermekeknek ajándékokat osztogatott. Mindegyikhez volt egy jó szava.

... Neked, kis Juliska, meglepetést hozott a Jézuska, hogy ne lázz, amikor anyádnak viszel ebédet. Hát Mariiska, nézzük csak, mit hagyott itt neked? ... Lám-lám, vastag gyapjúharisnyát, viseld

egészséggel! Hallom, jó kisgyerek vagy otthon, maradj is mindig jó!

Jóságos szemének sugarával, szeretettel simogatta meg a kis béreslányt, aki fülig pirulva csókolta meg az ajándékot osztó kezét. Végig nézett a gyerekseregen, hogy jutott-e mindnek a Jézuska ajándékából. A sarokban egy hét éves fiucska húzódt meg szerényen. Szomorúan meredt a csillogó fára. Csak az ő keze maradt üresen. Világért sem mert volna egy kukkot is szólni, hogy csak hozzá maradt a sors mostoha, de Sándor apó éles szeme felfedezte őt is.

— Ide gyere Gyurka fiam! Találunk még neked is valamit a szép karácsony fa alatt. Mond meg, mit szeretnél legjobban.

Gyurkának egy pillanatra felvillant a szeme, szóra nyitotta ajkát, de aztán keményen összeszorította a fogát, félt kimondani legnagyobb kívánságát. Sándor apó biztatta.

— Ne félj semmit, csak mond meg bátran, mit szeretnél!

A gyerek lassan az öregre emelte megint a szemét, aztán alig hallhatóan suttozta:

— Kardot szeretnék!

— Ugy-ugy! Katonásdit akarsz játszani, ugy-e és te lennél vezér?

— Nem játék kardot szeretnék, hanem igazán olyan nagyot, mint az apámnak is volt, amikor legutóbb itthon járt!

— felelte neki bátorodva, amikor látta, hogy nem esik semmi baja, ha meg is mondja telke titkos óhaját.

— Minek az neked? Hiszen el sem bírod!

nem lenne elég, jön utána egy másik este és azon újabb önkéntes adózás. Egészen, addig, míg a szükséges pénz összeadva nincsen.

Hány jótékony intézmény létesült így Angliában, amelyek talán egyébként sohasem születtek volna meg. És mindez a jótékony rendszerbe foglalásával, megerősítésével, zaklatás nélkül, éppen azok adományaiból, akik egy-egy dusan terített asztalnál a házigazda ingyenes vendégszeretetét élvezik.

Ez az angol példaadás jut eszembe most, amikor a TESz az erőtöbbletűre fordított első tíz év után, megszerveztetett és céltudatosan kezd programjának megvalósításához és az ehhez szükséges propaganda költségeit akarja a magyar társadalom adományaiból előteremteni.

Beteg és életképtelen ma ez a csonka Magyarország, így darabokra szakítva Trianon által... és a TESz a békerevizőt tüzte zászlajára, ébrentartva a sorssújtotta magyarságban a hitet és nem engedve bennünk elhomályosodni a régi haza képét és az az utáni vágyat. Külkereskedelmi mérlegünk passzív, mezőgazdasági terményeinknek nincs ára, gyaráink kéményei maholnap megszűnnek füstölni, terjesztve a munkanélküliséget és nyomort... és a TESz a maga gazdasági programjának gerincévé tette a magyar ipar és mezőgazdaság termékeinek intézményes propagálását és ezzel új bizalom, hitel és jólét biztosítását. Szeretnénk, feledékeny nemzetünkben a visszafajított elkésztés, a nyomasztó gazdasági pangás itt-ott már bolszevista hangokat vált ki... és a TESz harcra kél a tévtanok ellen, messze szétágazó szervezettel összefogja a nemzeti gondolathoz hű magyarságot és a magyar célgondolat kitűzésével tartalommal tölti meg azokat a lelkeket, amelyek eddig minden cél nélkül, önmagukra hagyatva, árván imbolyogtak ebben a sötét magyar éjszakába.

Erre a mindnyájunkért való munkára kér segítséget a TESz a magyar társadalomtól. Csak filléreket. De ezt a segítséget — hogy a fillérből aranypengek legyenek — épügy meg akarja szervezni, mint az angol társadalom a maga jótékonyágát. Huszfilléres és ötvenfilléres címletű jegyeket bocsát ki, amelyeket szervezetei révén eljuttat mindenhol, ahol vendégjárás, társasbéd, tánc, háridő, lakodalom folyik. Mindenhol, ahol a szomorú földön emberek gondatlanul mulatnak. Emlékeztetőül, nehogy jókedvünkben elfelejtjük Trianont, hacsak pillanatokra is, mi feledékeny magyarok.

Szép gondolat ez, érdemes arra, hogy szállóigévé váljon széles ez országban: addig, míg a régi határok visszaállítva nincsenek, ne legyen egy ház sem, ahol a meghívott vendég tányérja mellé nem tesz a háziasszony egy ilyen jegyet, — és ne legyen egy vendég sem,

aki nem követeli a háziasszonytól azt... a magyar hajnalhasadás érdekében!

Szebb szokás lenne ez még az angol szokásnál is. Ott csak egy aránylag szűkörű társadalom jótékonyága van intézményessé téve kevesek: a betegek, az elhagyottak érdekében, — de itt a TESz

A népiskolák új beiratási díja.

Irta: Klebelsberg Kuno gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter.

Az elemi népiskolai beiratási díjak újabb szabályozásáról és felhasználásáról szóló törvényjavaslat átesett a parlamenti retortákon, elfogadta a képviselőház is, a felsőház is, hamarosan törvényerőre emelkedik.

Tulajdonképpen az elemi népiskolai oktatás ingyenességéről szóló, 1908. XXVI. t. c. 1 §-nak bizonyos módosításáról van itt szó. Nem lehet azt mondani, hogy áttörjük az ingyenes népoktatás elvét. Miért? Azért, mert hiszen maga az a törvény is, amely Magyarországon az ingyenes népoktatást hozta, bizonyos beiratási díjnak, — akkor 50 arany fillérnek — a behozatalát jelentette.

Ezzel szemben mit hoz ez a most életbelépő törvények? Változást az összeg és a célok tekintetében.

Ez az 50 arany fillér, pengőfillérben 58 fillér. Országos átlagban azonban 68 fillért szedtek. Tehát itt szó van egy 32 filléres emelésről, a módosabbaknál. De a valóságban erről nincs szó, mert a múlt évig, ugyanezekre a szükségletekre, tanítói jóléti szükségletekre iskolai gyűjtéseket rendeztek, amelyekből sokkal több folyt be, mint országos átlagban 32 fillér. Ez nagyon zaklató és antiszociális volt, mert a szegény szülők gyermeke restelte, hogy ő, tanítói célokra, az ő oktatóinak jóléti céljaira, nem adhat semmit. Ezért én egyszerűsmindenkorra, rendet akartam csinálni ezekben az iskolai gyűjtésekben; betiltották az iskolai gyűjtéseket és azt hiszem, hogy ezt demokratikus szempontból csak üdvözölni lehet. Arról van tehát szó, hogy az iskolai gyűjtések helyébe, amelyek mindenesetre nagyobb megterhelést jelentettek a szülőknek, mint ez az összeg, jön most a rendezettség és jön országos átlagban 32 fillérben több, de nem mindenkinél, csak a módosabb szülők gyermekeinél.

Franciaországban vita volt nemrégiben az állami tandíjmentesség kérdésében; azt vitatták, hogy az általános tandíjmentesség antidemokratikus dolog. Miért? Azért, mert a gazdag ember gyermeke sem fizet, az iskola pedig többre kerül, mint amennyit a tandíj-

ilyen támogatásával jótékonytáratot gyakorlunk mindnyájunkkal, szegény magyarakkal, de még inkább gyermekeinkkel szemben, akiknek egy szebb, egy jobb jövőt készítünk így elő.

A magyar szívekhez szólok: hiszem, hogy nem hiába!

ból beszédnek, tehát ki viselje ezt a differenciát? Viseli az állam, viseli mindenki. Hogy jön az állam ahhoz, hogy a gazdag gyermek tanítási költségeit is, valamennyinek a vállára rakják? Nagyon vitatható dolog, hogy egy általános tandíjmentesség demokratikus rendszálya-e? Nem demokratikusabb rendszálya az, hogy a népiskolai tagozatban a szegény ember ne fizessen, a középiskolai tagozatban pedig a szegény ember tehetséges gyermeke ne fizessen, a többi azonban igen.

Ennyit az összegről. Most már áttérhetek arra, hogy a célkitűzésben is változás van. Eddig az 56 filléreket az iskolai könyvtárak és a tanítói könyvtárak javára szedték. A 900-as évek elején, amikor itt virágzó és módos ország volt, tulajdonképpen egészen helyén is volt az, hogy iskolai könyvtárakat csináljanak. Közben azonban a magyar társadalom elszegényedett és ha már egy szegény társadalommal állok szemben, akkor előbb adok ingyen tankönyvet, amelyre mindenkinek szüksége van, mint ingyen kölcsön könyvet, amit mégis, bizonyos fokig, nélkülözni lehet. Én azt hiszem, hogy amikor az 1898-iki törvény rendelkezésével szemben, amely olvasókönyveket és iskolai könyvtárakat gyűjtött, ezek helyébe hozom a tankönyvkönyvtárt, akkor szociálisabbá teszem az egész törvényeket.

Ami pedig a másik célkitűzésről, azt hiszem valamennyien egyetértünk abban, hogy a magyar néptanítóknak erélyesen segítségére kell sietnünk. Városi ember a tanyákat nem is igen ismeri. Meg kell nézni egy tanítót, mondjuk Csengelén, a szegedi tanyalágban. 30 kilométernyire Szegedtől, vagy Kecskemét tanyavilágában, ahonnan kocsin bejárni több órát igényel. Hogyan képzelteti, hogy az az ember ott nyugodtan megmaradjon akkor, amikor gyermekei nőni kezdenek és nem tud a tanítási feladatokról gondoskodni? Vad vagy vesz erőt rajta, hogy csak el onnan, el, a városra, ezt a vágyat. társalgásban tanítás közben, a városi élet felidcsérése közben, átviszi a gyermekek lelkébe is. Ezzel tápláljuk a menekülést a falutól,

a vidéktől. Természetes, hogy ezekről a gyermekekről gondoskodni kell.

Magyarországnak egymillió tankötelessége van. Azt hiszem, hogy jó 300.000 gyermeket fel kell majd menteni az egy-pengős beiratási díj kötelezettsége alól és hétszázzezen fognak fizetni. Ennek fele jut majd a tankönyvtárak számára, fele pedig az internátusok létesítésére. Egy évtizedes programot tartva szem előtt, a 350.000 pengő, tízszer véve, 3.500.000 pengőt jelent. Ebből meg lehet oldani a kérdést, mert itt nem luxus-épületekről van szó, hanem egyszerű épületekről, egyszerű, egészséges ellátásról, világos, levegős szobákról és tápláló ételműzéről. Ezt a problémát kell megoldani és egy tízeves tervszerű munka esetén ez a kérdés ebből az összegből előreláthatólag megoldható is lesz.

A kegyelem után.

Garami Ernő, aki a hazánk felett lezajlott forradalmak egyik atyamestere volt, legutóbb a Népszava hasábjain oly hangnemben s oly tendenciával merészel a kritikát gyakorló újságíró szerepére vállalkozni, melynek megbélyegzésére alig lehet méltó szavakat találni. Koránt sem akarunk ennek az embernek a lelkében hálaérzetek után kutatni, bár a legegyszerűbb emberi érzés az, ha a jótétet csak a tisztelt hangján emlíjük. Kezdetből fogva tudtuk, hogy Garami Ernő egyéniségét sokkal inkább inficiálta az osztálygyűlölet, semhogy a hálának ez az érte benne felébredhetett volna, de hogy a pökhendiségnek oly nagy foka ébredhesen fel egy emberben, mint amiről tanubizonyosságot ad Garami Ernőnek legutóbbi cikke, azt senki sem tetelezte volna fel. Felháborító, hogy ez az ember, aki a mai rendszertől ki tudta könyörögni a kegyelmet, hogy hazajöhessen, most oly féktelen hangú támadásba csap át, melyet reméljük közhatalosaink sem fognak figyelmen kívül hagyni. Honnan veszi a bátorságot, hogy ő merészeljen bizonyos uralkodó rendszereket felelősségre vonni s gyilkosságot emlegetni, mikor éppen az ő kezeihez is elnyultak azok a szálak, amelyek kiépítették azt a rendszert, amelyik a poklok előtornácaként megnyitotta utját annak az erőnek, melyben ugyancsak villogtak a gyilkos török s az akasztófák és gyilkos puskagolyók, véstörvényeséki ítéletekkel ontották ártatlan, becsületes magyar embereknak véréit. Nem ébredt fel Garamiban a lelkiismeret furdaló szava, amikor cikkét megírta s gyilkos rendszereket emlegetett? Avagy lelkiismerete annyira kitágult már, hogy nem tudja gondolkodásával nyomon kísélni azt az utat, amelyik őt oda sodorta,

fognak csengen! Lehajtott fejjel, szokatlan érzéssel eltelve indult innen vissza csapatához. Fele uton lehetett, amikor lödbogást hallott. Ki lehet az ilyenkor éjjel, ebben a szokatlan időben? Visszavert előbbi megfigyelő helyére és várta a történendőt. A megérkezett lovas kíméletlenül megdöngölte az ajtót. — Ki nyitni! Hé! Mi leszl... Így fogadjátok itt a dicső császári tiszteteket?...!

A belső cseléd beengedte. A tiszt meg sem tisztítva sáros csizmáját, egyenesen berontott az ünneplők közé. Durva, kiélt arcában villogó gonosz szeme gunyosan tekintett körül.

— Ugy látom épen legjobbkor érkeztem, hogy kedélyes családi összejövetelen vehessek részt!... Ebben az átkozott országban eddig úgy is csak folyton asszonyi siránkozást hallottam, meg néha messziről egy kis fegyvercsörgést. Az ellenséget csak, mint rabot lehet itt látni. Ha ugyan ezek az átkozott magyarok nem nagyobb ellenségeink, mint a pogány török!...

Sándor apó ökölbe szorított kézzel ült a helyén, de nem válaszolt. Behunyta szemét, hogy ne lássa az ünneprontót. Hadd higgye egy pillanatig, hogy csak rosszat álmodik.

A néma csend sehogyszem izlett a németnek. Mi az?... Hol marad a fogadj Istent?... Vagy annyira megilletődtek kegyelmek, hogy az örömtől hirtelen megnémultak?...

— Amilyen a jónapot, olyan a fogadj Istent — választól kímérten Botfay. — Mi járatan van kegyelmed nálunk?

— Csak átutazóba vagyok! Reggel innen indulok, ha lehet áruhában, hogy

a palotai bég állását kikémlélem, mert állítólag valamit terveznek. Na, majd mi ellátjuk a baját, Sok szerencsét a vállalkozásához! — gnyolódott Botfay, aki előre látta az eredménytelenséget. Ilyen ember nem való hírszerzőnek, aki első szóra elárulja terveit.

Az ablakban leselkedő bégnak nem kellett több. Szeretett volna nagyot kurjantani, ahogy néha a magyaroktól hallotta. Utja még sem lesz teljesen hiába. Futólépésben iparkodott embereihez, csendben kiadta rendeleteit, körülvelték a házat, hogy abból észrevétlen egy macska sem surranhatott ki. A telihold bevonta ezüst sugaraival a havas tájat, úgy, hogy majdnem nappali világosságba vonta a vidéket. Illedelmesen zörgött.

— Ne ijedjete meg tőlünk, nem járunk roszban! — nyugtatta meg a halálra rémült cselédet. Hol a gazdád? — Be-be-bent ül a... a nagy te-te-teremben! dadogta elakadt lélegzettel.

— Vezess hozzá! — parancsolta. Beérkezve a kellemetlen érzésekkel eltele családdhoz, mélyen meghajta magát az öreg Botfay előtt, udvariasan köszönt.

— Alah legyen veletek! Ne féljetek, nem akarlak benneteket bántani! Mivel szolgálhatunk? — kérdezte Sándor apó?

— Régóta figyelem ablakodon át a szeretet ünnepe és láttam, hogy farkas tévedt a bányások közé. Ezt a farkast akarom innen elvinni, hogy zavartalanul szerethessétek egymást.

Rámutatott a német tisztre. Ez halál sápadtan kapott kardjához. A rémület összeszorította a torkát, hogy egy hang sem fért ki rajta, csak úgy kapkodott levegő után.

— Hiába minden ellenkezés, kegyelmed velünk jön! Intésére bejött két spahi. Megfogták a németet s ráncigálták kifelé. Olaf bég bucsuzásul még oda fordult Sándor apóhoz: Mond meg annak a kisfiúnak, hogy Olaf bég hazahozza neki az apját, mert emberséges ember és nem engedte rabjainkat bántani. Egyet pedig soha se feledjete: a török is ember, talán jobb ember, mint fegyvertársaitok közül sokan. Nagyon megkapott ünnepek s még most is fülemben cseng: „Békesség a jóakaratu embereknak”.

Legyen hát köztünk békesség, szerssük egy mást, mint emberek, ha már a kizmet egymás ellenfelévé tett! Tölem nem kell többé tartanotok! Békesség és Allah veletek.

Salgótarjáni skizsek. (Vázlatok).

A salgótarjáni élet változatos hullámokban folyik szűk medrében. Úgy vélne az ember, hogy itt is érvényesül a milieum — környezet — hatás, mint a hegyek, tengermelek, nagy puszták és lapályok lakóinál, avagy a forró égős és a hideg éghajlaton otthonosoknál. De szerencsére ez városunkra befolyást nem gyakorol, dacára annak, hogy Tarján beleszorult egy kigyózó, egyenetlen, formátlanul hosszukás szűk völgybe s ha lakói a korlátolt horizontból kifelé vágódnak alkalmom erre bőségesen kínálkozik s amenyiben mégis érvényesül az elmélet ez csak örvendetes mert a hivatkozó környék sokakat csalogat de még mindig nem elégséges mértékben. Vannak Tarjánnak évtizedes lakói kik, hacsak foglalkozásuk

nem kényszeríti őket, nem mozdulnak ki a keskeny völgyből s bizonyos, hogyha a város két elégséges kényelemmel berendezett kávéházzal ékeskednek a kis turista még a Luby-féle pompás területen épült urilakig sem merészkednek. Van ugyan elég természetrajongó s ezek példája lelkesítőleg hat s már mégis csak hallgatnak a Pípis hivatkozó szavára és az épülő Kálváriának legalább a szépen megépített bár meredek cement lépcsőire merészkednek s ha valahogyan feljutotunk a felső fokára Tarján és környéke egy részének kedves panorámája terül el az érdeklődők szeme előtt.

Akinek ez a horizont is — mint nekem Macedonia — csak egy semmiség, a vágyódó lelki actióból ott teremhet a Karancs alján több irányban is; élvezheti a tölgyest, vázlatokban örökítheti meg a csendes melancholiával átítatott, enyhé ősi napsugárban pompázó rőt színeket. Vagy elsétálhat a kilátó toronyhoz, felkapaszkozhatik a Pécskörre s ha gyengébb séta is kielégíti megkeresi a lövészegyesület kitünően átgondolt tornyát s beláthat Tarján szívébe, legalább is a város szíve partvarába. Azt említeni se kell, hogy az edzett, gyakorolt, merészebb turista gyengélli ezeket a kilátó pontokat s ha csak teheti egykettőre a Galya tőltem terem és a mátrai erdők hátsóiban elmelkedik hazája sorsán, városának munkahelyein, a forróngó napokról, letört vágyakról, vissza nem térő kedves élményekről és a tehetetlenségről, hogy az óránkint 1000 kilométeres rakéta világúri száguldás idején bizony legfőllebb a Polk vendéglőbe mehet oda is csak a nyári szezonban, vagy a casinók helyi-

hogy minden poszton jelen legyen, amelyik nemzetközi elvakultságában nem retent vissza a legsúlyosabb nemzetpusztítástól, tradíciók és régi bevált eszmék kikezdésétől, de az is feyvere tudott lenni, hogy idegenbe lapot szerkesztve nemzete ellen olyan súlyos rágalmatokat hintsen az amugy is félrevezetett európai közhangulatban, melyeknek éppen megcáfolása lett volna kötelessége. Ez az ember a nemzetköziség düledező frontját most úgy szeretné összeizskabálni s friss erővel telíteni hogy az ifjúságot igyekszik megnyerni a szocializmus eszméihez. Fennem hirdeti, hogy felvilágosítani, meggyőzni, szervezni és szocialistává tenni kell az ifjúságot. Szembe akar fordulni azzal a hiedelemmel, hogy a nép rétegei valamit is elérhetnek törvényes eszközökkel s nyíltan vallomást tesz arról, hogy nekik mellékarctér a parlament, Világos beszéd ez, amit eddig nem igen mondottak ki. Am, ha szükségét tartottak annak, hogy ilyen őszintén nyilatkozzanak, meg kell tudniok azt is, hogy a nemzet túlnyomó többsége, melyben elvesz Garamiék táborá, tanult a multból s nem engedi, hogy a holdkoros hyperbolák tébolya népgyűléseken, szervezeti lebuajokban, büzös koresmahelyiségekben tobzódjék s onnan diktáltatja az utca hangulatát. A törvényes utakra letérni nem szabad, még annak a szocialdemokrata pártnak sem, amelyik nem érzi jól magát abban a munkakörben, ahol valóban építő eszközök állnak rendelkezésre, hogy kívánásainak nyomatékos hangot adjon. Garaminak csak azt válaszolhatjuk, hogy mi is itt vagyunk s itt vannak törvényeink, melyeken örködni fogunk minden szocialista fenyegetés s aspirációk közepette is.

Hirek és különfélek

Istentiszteletek sorrendje a helybeli kath. templomban. A karácsonyi ünnepkör folyamán az isteni tiszteletek rendje ez: Karácsony estélyén éjfélü mise, karácsony első napján reggel 6 órákor pásztorok miseje, első és másodnapon fél 9 órákor kis mise, 10 órákor szent beszéd és nagymise, fél 12 órákor kis mise. Szilveszterkor 6-év esti sz. beszéd és ájtatosság, este 6 órákor újév napján az istentiszteletek sorrendje olyan, mint a vasárnapoké. — Plebánia.

Karácsonyi istentiszteletek sorrendje az evangélikus templomban. Karácsony bójtikén, 24-én 5 órákor karácsonyaünnep, karácsony I. ünnepén d. e. 8 órákor urvacSORAOSZTÁS tót nyelven, 10 órákor istentisztelet, ofertórium, 11 órákor magyar nyelvü urvacSORA, d. u. 5 órákor istentisztelet. Karácsony II. ünnepe is d. e. 10 órákor istentiszte-

let, ugyanakkor Lapujtón istentisztelet, urvacSORA és közgyűlés. D. u. 5 órákor istentisztelet.

Karácsonyi református istentiszteletek sorrendje: Dec. 23-án d. u. 4 órákor a templomban megemlékezés az első karácsonyi estély történetéről és utánna 30 szegény sorsu gyermeknek szeretetadományok kiosztása. Dec. 25-én, ünnep elsőnapján d. e. 10 órákor „Urvacsora” osztással egybekötött istentisztelet, mely istentisztelet alatt Zelenka Panni urleány karácsonyi szent éneket énekel. D. u. a megszokott időben 4 órákor istentisztelet. Dec. 26-án, ünnep másodnapján d. e. 9 órákor Kisterenyén az evang. templomban „Urvacsora” osztással egybekötött istentisztelet. D. u. istentisztelet helyben 4 órákor.

Előfizetőknek és olvasóinkhoz. Lapunkat ért, hibákon kívüli vesztések arra indítanak, hogy újból kérjük hátralekös előfizetőink hátralekös beküldésére, Lapunk mai számához csekélapot csatolunk, amelyen feltüntettük a könyveink szerint mutakozó hátraleköt és január 1-től esedékes negyedévi előfizetési díjat. Kérjük lapunk barátait lássák be, hogy még ily szerény lapocskát sem lehet fenntartani, ha az előfizetők elemi kötelezettségüknek nem tesznek eleget. A gazdasági helyzet súlyossága itt is érezhető, de még sem annyira, hogy a polgári társadalom szócsovét a csekély néhány fillér — heti 20 fillér. — benem küldése miatt elnémitani engednénk. Kérjük újból lapunk barátait, hogy új előfizetőköt gyűjteni s ezáltal a salgótárjáni nemzeti frontot megerősíteni sziveskedjenek. Lapunk minden olvasójának boldog karácsonyi ünnepeket és újévet kíván a szerkesztőség s kiadóhivatal.

Uj ügyvéd. Dr. Istók Barna városi fogalmazó, okl. bányamérnök, a mult hét folyamán Budapesten sikerrel letette az ügyvédi vizsgát. Szivból üdvözöljük.

A reál gimnázium megkapta az érettségi jogot. Örömmel hallottuk a hírt, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszterium a helybeli reál gimnáziumnak az 1929—30. iskolai évre a nyilvánosságú jog mellett az érettségirtartás jogát is megadta. Az intézet fejlődésében igen örvedetes ez az esemény, mert kifejezésre jut benne a legmagasabb tanügyi hatóságoknak az iskola munkájában és jövőjében való bizalma. De igen megnyugtató ez az intézkedés a szülökre nézve is, mert megszabadulnak azoktól a nagy költségektől, melyek eddig a tanulók upesti érettségizésével tetemesen megterhelték hozzátartozóikat. Leginkább azonban mégis az iskola tanulói lehetnek hálásak, mert ezentul nem kell idegen környezetben, ismeretlen tanárok előtt letenniök a középiskolai tanulmányaikat befejező, legfontosabb vizsgáikat, hanem

idehaza megszokott tanáraik előtt igazolhatják, hogy nyolc év alatt becsületes munkát végeztek és az érettségi bizonyítványt megérdemlik. Ezzel a ténnyel a salgótárjáni reál gimnázium az ország összes középiskoláival egyenrangúvá vált.

Hösi emléktábla leleplezés az evangélikus templomban. A helybeli evangélikus egyház utánjárással összegyűjtötte a világháboruban elesett eddig ismert 19 hösi halottjának névsorát és fekete márvány táblába vésette azokat. Áldozathozásuk megörökítésére a templom belsö falára nyer ez az emléktábla elhelyezést, amelynek önnepélyes leleplezése december 29-én délelött 9 órákor lesz a templomban, amire egy a hadviseltek, mint városunk magyarjai közül a magukat illetékesnek éröket, valamint a hivatalokat ezuton is meghívja — az egyház elnöksége.

Helyreigazítás. A városi választásoknál a IV. szavazó körletben Katona László acélgyári munkavezető (Eme) nem 292 szavazatot, hanem 442 szavazatot kapott.

Karácsonya ünnepély. Az Ev. Nő- és Leányegylet karácsonya ünnepét a szegények megajándékozásával kapcsolatban dec. 24-én 5 órákor fogja a templomban a karácsonyi áhítat végeztével magtartani.

Magánalkalmazottak Biztosító Intézetének választása. F. hó 15-én folyt le nagy részvételnység mellett a MABI választása, amelynél mindössze 12 szavazat adatott le. A 12 szavazatból 2 érvénytelenített úgy, hogy a megmaradt 10 szavazatból 9 esett a Nemzeti Block listájára, 1 pedig a szocialdemokrata listára. Habár a részvételnység miatt nevetéses számban adatott le a szavazat mégis megállapítható, hogy a nemzeti gondolat Salgótárján társadalmának minden rétegében él és ez a nemzeti öntudat megfogja tudni valósítani mindnyájunk álmát a szelb és boldogabb nagy Magyarországot.

Kegyeltes emlék ünnepe volt a salgótárjáni református egyháznak eljelíthetetlen emlékü főgondnokát néhai Liptay B. Jenö, acélgyári igazgató, korm. főtanácsost, december 14-én, szombaton délután 3 órákor szállította át, a salgótárjáni köztemetőből a református templomban épült családi sírboltba. A koporsó elhelyezésénél a család és a megboldogult kedves barátai részvételével Szabó Dezsö lelkész imát mondott. December 15-én délelött 10 órákor pedig a templomban, barátai, tisztelői valamint az acélgyár tisztái, aliszti kara és munkássága jelenlétében, a lelkész megemlékezett a megboldogult áldásos munkásságáról és még egyszer megáldotta örök nyugalomra helyezett drága hamvait.

segeiben próbálkozik a tarokk vagy a bridge illetve a ferbli esélyeivel.

Az új színekkel, vágyakozásokkal vergődő, próbálkozó élet Tarján sem hagyta tétlenül. Hiába száladnak a fővárosba a sors ideköt mindnyájunkat és ha két — négy napü fővárosi tartózkodás után új benyomásokkal, csüggedten, elalélt lélekkel, kimerült pénztárcával jön is vissza a kulturált lélek szük pectriájába az érvényesülést, lelki kielégülést és ambitioinak megérését mégis csak a szén acél az üveg hármás munkahelyén lelheti fel. Igen, igen de sokan másutt leginkább megint csak a fővárosban dobbantathatják meg szivüköt az örök relytély láttára, ki új formájü és új elnevezésü nyul és macska szörme vagy legfölebb csikóbör bundában sálál a corsokon. Már nem olyan kurta — legnagyobb sajnálatunkra — a ruhájuk, mint hajdanában; kalapijuknak sincs széles, vagy semmilyen karimájuk. Igaz gyöngyos nyakéke, fogai szemöldökei és krokodilus bőrső cipő ugyan még hamisak, de hamisak ékszereti is, amelyek olyan antik jellegűek, mint a név magyarosított családi elnevezések, az írói és mívészü nevek jórésze, melyeket csak az ment meg a sokak által helytelenül fitymáló mosolytól, hogy egy csomó épütem ornanst eszelnek ki a színházi meg egyéb jóindulatu kritikások, ha ugyan ilyen kritikások léteznek. Mintha bizony mindez elégséges méreteken nem jelentkeznék Tarjánban, a megyei városban is. Tessék csak a remek kivilágításü Fö-uccára sétálni különösen a moziestek idején. Sorfajlat áll az aranyifjúság és többkévevésbé elmés, lelkesedő, esetleg csipkedő megfigyzések röppennek el az ajkáról a

felvonuló beauték-felé. Ah de aztán hogyan tud fitymálni ez a lebigesztett rózsás, vagy ruzsos ajak s micsooda leki-csinyló tekintet röppen a másik nem felé és fordul el a kedves fejecske, ha a vágyódó mihaszna tekintet tulajdonosa nem a sport által kiegyensúlyozott alak, nem tolu elő dus szöke, vagy barna tincs a kalap alól, vagy még inkább a kalap nélküli fejről és a kihívó, arrogans öntelt arckifejezés tulajdonosa nem valaki a társadalmi létrán. Vagy ha oda fel is kapaszkodott nem tud úgy tornászni, mint a hypermodern Dekobra, kielölt nincs lehetetlenség a női szemérem eltévelyedéséin és kivezető utat nem találó labyrinthusaiban. A hálókocsi Madonnájá, erősen lekicsinyítette, csökevényes formában, ha megjelenik időnkint városunk egyik-másik társadalmi rétegében, tédrehullanak előtte ugyan a nuditást kedvelő existentiák, de a Madonna rövid és nem eredménydus látogatás után hagyja ott ezt a várost, hol nem helyezték arra a piedestálra, melynek alapját nem a szén meg a vas, hanem az arany képezi, mint a Markovics Radion aranyvonatának...

De a tarjáni élet folyamata halad tovább feltartóztatlanul az ő rejtelmes complicált útján. Hogy mi üzi, mi hajtja ezt a szervezetet, azt csak találgatásokkal lehet megközelíteni...

Napvilágot látott a cikksorozat „A Munka” hasábjain. Az első cikk telibe talált. Megindult lelkihullámokon át a felkorbácsolt zaj. Vajh ki ő és merre van hazája a közsögyökeres tarjáninak kiáltotta az egyik csoport. De hát mi a célja az öt cikknek, mely vehemensen

indult meg a magasrendü taktika sikeres következtéseivel. De nincs válasz. Csenedesség van talán a berkekben?! Dehogy. Zsong a felrázott kaptár, de a fulánkok nem égetnek. Kis csoportok verődtek össze, kombináltak a keresztrejtvény tudósai, lelkielemzések hangzottak fel, melyeket a pompás cikksorozat riasztott meg. Majd csenedesedtek a hullámok és a tarjáni élet másfelé fordult.

Az öt cikk írója eddigi újságróri nagyvonalúságának kifejezésében gyorsan haladt az elismertetés felé. Sohasem került ilyen találó, oknyomozó, életmegvilágításü társadalmi termék tarjáni lapok hasábjaira. Nem hiába tervezi a cikkiró ujjab tevékenységének jeles folytatásául a hajdani dicsö emlékü losonci ezred hőseinek szobrát egyenlőre Tarjánba. Városunkba kerülve ő maga is eleinte lassan bontakozott ki; de éles megfigyelő képessége, társadalmat mozgató, felrázó, egyenes uton törhetetlenül előre haladó ereje nőtt szeméink előtt, mint a város élő lelkiismerete. Küzdelmes napjai is voltak; erős elhatározásokkal fogta kezébe a tollat s állott az igazságos ügyek hivatott védőinek sorába.

Ujjab áramlatok és események nyomultak az előtérbe, nem kellett soká várakozni. Előre küdtte hírnökeit a késő ősz; hulltak a levelek, kopár lett a Pécskö, hideg szelek rohantak át a szük völgyön, csipős, nehéz köd nehezkedett a városra, a kályhák megkezdtek lassankint téli sezonjukat és egyszerre csak kiütött a sztrájk. A fiatalok vezettek, az öregebbek bólongattak hozzá. A tárnák és aknák magukra maradtak; nem üvöltöttek, nem vonítottak a Zágón székü-

Műhelyáthelyezés!

Értesitem a n. é. közönséget, hogy asztalos műhelyemet az „Omilyák Károly”-féle műhelyből a „Tátra-u. 9. szám alá” (a volt Hivatal-féle sodronyüzem helyére) helyeztem. Továbbra is szives pártfogást kérve vagyok

PATAY LAJOS
asztalos-mester.

Munkanélküliség. Az egész országban nagy a baj a munkaalkalom szempontjából. Városunkban is, különösen az ünnepek közeledtével nagyobb számü munkanélküli kereste fel a polgármestert, hogy töle munkanélküli segélyt kérjenek. A polgármester meghallgatta a küldöttég panaszait és bár látta, hogy sok a jogos panasz, azt is kellett látnia, hogy sok munkanélküli oka saját szerencsétlenségének. A polgármester sürgös értekezletre hívta a helyi vállalatok vezetőit, akik a legnagyobb jóindulattal tárgyalták a kérdést, de munkás elhelyezéssel, a csekély rendelések miatt nem tudtak segíteni, azonban helyeselték a polgármester azon szándékát, hogy sürgös szükségmunkálat indíton meg. Ezt a polgármester már másnap meg is indította, de a sok jelentkezéből, csak egy jelentkezett munkára, a többi a napszám csekélységére hivatkozva elmaradt. Közben a polgármester Budapestre utazott, hogy képviselönk útján a kormány segítségét kérje. Munkanélküli segélyről azonban szó sem lehet, csak a szükségmunkák megindítását helyeselték a minisztériumban is. A polgármester visszaérkezése után közölte ezt a munkanélküliekkel, akiknek józanabb része megragadva az alkalmat, munkába állt a nem magas napszámért, mellyel mindenesetre családján és magán is segít némileg. A város a munkába állókna és a többi szegényeknek burgonya segítséget is nyújtott s a karácsonyi tűzifa akcióban is részesíti, amennyre a rendelkezésre álló mennyiség megengedi. Sajnálatos azonban, hogy olyan hangon és viselkedéssel követelődött egyik—másik, amelyet nem érdemel meg a város polgármestere, aki csaknem teljesen magára hagyatva követett el mindent, hogy a panaszokon segítsen. Az a hatalom és törvény, melyet némelyek neki tulajdonítottak, nem áll rendelkezésére s ő is csak kérhet, könyörögget, de nem oldhatja meg parancsokkal és rendelkezésekkel a gazdasági nehézségeket.

A legalkalmasabb karácsonyi ajándék a már nem egészen fiatal aszony részére is. Igen nehéz egy ilyen ajándékot választani. Eljön az idő, midön a családban észreveszik, hogy anyuka olyan dolgokban, amelyek azelőtt gyűnyörüséget okoztak neki, most igazi örömet nem talál. Ékszer? Egy szép ruha? Igen, igen nagyon szép, azonban magába

tyái (Grubenhund) és erős fogadkozás volt mind a két részen: kitartani. Bár a szenvedelem valamelyest alább hagyott és új esemény zugott át a városon. Kivonult a minden rangü és koru ifjúság és bevonult Tarján falai közé az országos hírü közoktatásügyi miniszter, hogy erős hitü életet leheljen a kitünö átgondolással megépített, a maga nemében egyedülálló acélgyártelepi elemi iskolába. Alig nyíltak meg az iskola kapui, új kapu nyílt meg ünnepélyes, áhítatos csendben és az orgona hangjainál vonult a református templomba a nagy számü hívek és érdeklődök serege. Valóra fog válni a templommegnyitás napján felhangzott „Miatyánk” ének minden tétele, melynek magasztos hangjait teljes készütséggel és megható előadásban juttatta érvényre a mívészü megértve a genialis szerzőnek a Mindenhatóba vetett szeretét. De a mívészüre hajló és kedvelő közönség rövid időn belül sok más kielégültséget is szerzettett. Egyik jeles fővárosi festő Edvi Illés Ödön kiállítás rendezett műveiből. Csak a pénzhányának és a nyomasztó gazdasági helyzetnek tudható be, hogy a nagyon megsékelt áru értékes festmények és rajzok nem találtak több vevőre. Alig csukódott be ez a képkiallítás már is megnyílt a másik a Benczur Gyuláé. Itt is több értékes festmény került eladásra. De a mívészüet más ága is megszóllalt és frenetikus hatást váltott ki.

Természetes is. Hisz ennek a mívészünek sikere közvetlen és a lágyan hurozott szívek azonnal megszólalnak; riadó taps a mívészü jutalma. Magyarországi Szent Erzsébet váltotta ki azt a

ÉRTESÍTÉS.

Tisztelettel értesitem az igen tisztelt korcsolyázó közönséget, hogy a

VÁROSI JÉGPÁLYÁN

a legújabb, legcsodásabb rádiót szereltem fel. A hangszórón keresztül gramofon hangversenyeket is rendeznek, amelyen a legújabb slágerek fogják a korcsolyázó közönséget szórakoztatni.

Állandóan meleg tea, forralt bor kapható. A t. közönség szíves pártfogását kéri

a rádió készüléket Szántó Sándor
rádió szaküzlete szállította.

POLK FERENC
vendéglős.

azt gondolja: ezektől nem lehet megint fiatal és szép. Egy kényelmes szék, egy meleg ruhadarab? Na, de ilyet, még nem vagyok én öregasszony! Valami a háztartás részére? Mindaz, ami kell megvan. Anyuka érzékeny lett és éppen ajándékkal könnyen meg lehet őt sérteni. Egy varrógépet kellene neki ajándékozni! Ilyen is van már? Igen, már hosszú évek óta. Még mindig jó szolgálatot tesz. Bizonyára! Azonban anyukának már néha-néha nehezére esik a régi gépen dolgozni. A taposás t. i. már fáradságos és anyuka szemei nem olyan jók már, mint azelőtt. A gép zakatolása szintén terhére van már. Egy 25-30 éves varrógép már nem járhat csendesen és ezt anyuka bizony már észreveszi. A kézivarás is fáradsztja őt már. És éppen most, amikor a háztartás már kisebb lett, anyukának egy szép munka igazán örömet okozna. Ezért komolyan mondom: Egy varrógépet kellene neki ajándékozni, egy Singer-varrógépet, villamos motorral és varrófényvel. Talán egy hordozható villamos-varrógépet, amely épp olyan kedves, mint praktikus is. Ezt egy szekrénybe el lehetne helyezni, nem áll senkinek sem útjában és tényleg ez az a gép, amely kéznélvan akkor, amikor tulajdonképpen a varrás nem okvetlenül szükséges. Mert akkor azért varunk, stoppolunk és himezünk, mert ez örömet szerez nekünk és mert fáradságba nem kerül. A helybeli Singer fiókülzet a róm. kath. templommal szembe.

Salgótarján látványossága a legmodernebbül felszerelt „Nemzeti” szálló, étterem, kávéház. Szolid családi szórakozó hely. Elsőrangú zene. Nyitás é. hó 22-én, vasárnap volt.

Cselédkitüntetés. A m. kir. földművelésügyi miniszter ur Nagy István zabari mezőgazdasági cselédet 30 évi hűség, szorgalmas és odaadó szolgálataért elismerő oklevéllel és 100 pengős pénzjutalomba részesítette. A kitüntetés és a pénzjutalmat f. évi december hó 10-én adta át vitéz dr. Korbász Ferenc fősolgábiró, aki beszédekben a jelenlevő mezőgazdasági cselédeknek mintaképp állította Nagy István kitüntetését, hogy ők is hasonlóképpen igyekezzenek ezt a kitüntetést megszerezni példás és odaadó munkásságukkal. Az ünnepségen megjelentek még Krausz Jenő vármegyei m. kir. gazdasági felügyelő, Spiska Mihály m. kir. erdőmérnök, Kovássy Lajos m. kir. járási gazdasági felügyelő, Dimák

Ödön m. kir. erdőmérnök, Baráth Béla m. kir. erdőmérnök, Szöke József körjegyző és Bärkányi Béla földbirtokos, kinél a kitüntetett teljesít még a mai napig is szolgálatot.

Több kézimunkát karácsonyra! Még akkor is, — ha könnyen uralkodónak tartanak, ki kell mondanom: a mai asszonyok és leányoknak karácsonyra több kézimunkát kellene készíteni. Oh, igen jól ismerem ellenvetéseiket! Nincsen idő! Azonban több időnk volt nekünk régebben? Nem voltak gázkályháink, sem villanyvilágítás, még kevésbé villamossal hajtott háztartási eszközeink. Minden munka több fáradságba került. És mégis hosszú esteiken át ültünk kézimunkáinknál, az öröm csendes előérzetével, mert örömet akartunk okozni. Ön azt véli, hogy nem szükséges a régebbi évek esztelenségét megismételni. Hogy a kereset utáni hajszája megköveteli a jogát, hogy az általános elszegényedés érzeti befolyását, hogy nem minden asszony iparművész. Nem mondok ellent. Ellenkezőleg. Éppen azért, mert szegények vagyunk, arra kellene ügyelnünk, hogy az ajándékok sokba ne kerüljenek, hanem azon kellene lenünk, hogy ajándékaikat saját munkáinkkal értékesebbé tegyük. Nem szükséges, hogy időt pazaroljunk. A tűmunkák elkészítése ma már nem vesz annyi időt igénybe és nem kerül annyi fáradságba, mint a régebbi években. Egyéb villamos eszközök mellett a villamos Singer-varrógép is rendelkezésünkre áll. Varrás- és himzési minták mindenütt kaphatók és így nem szükséges, hogy mi magunk művészek legyünk. A tűmunkák évszázadokon át értékesnek és szépnek tekintették, értékét és szépségét pedig ma sem veszítette el. Himzés- és varrásktatást minden Singer üzletben, — helyben a róm. kath. templommal szemben levő fiókülzetben is — teljesen költségmentesen lehet kapni. Csak időt és fáradságot kell vennünk. Ezért újból: több kézimunkát karácsonyra!

Ha fáj a feje és szédül, ha teltséget, béli zsgalmat, gyomorégést, oldalszurást, mellszorulást és szívdobogást érez, igyék minél előbb valódi „Ferenc József” keserűvizet. Gyomor- és bélszakorvosok bizonyítják, hogy a **Ferenc József** viz remek természetalkotta hashajtó. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletben.

csodát, hogy zsufozásig megtelt a róm. kath. Nőegylet helyisége. Felhangzott Laurisín érces, ragyogó tenorja s alig tudott a pódiumról leszábadulni. Megszólalt a hit apostola, kinek érdekesen szép fejét ezüstös hajglória fonja körül. A zongora hangjai szakították félbe, a nagy benyomást keltő szabad előadást. A színművész nő teljes sikert aratott vele együtt a többi közreműködők is. Sőt programmon kívüli szám is került elő és Laurisín újra lángba borította a hallgatókat s amint elementáris erővel adta elő a „Bucusok énekét” melyet a rendkívül rokonszenves papszerző kísért zongorán.

A Mansz nagy ambícióval és nagy sikerrel működik szorosabb társadalmi élet megalakításán. Sorozatos ismeretterjesztő előadásainak eddigi eredménye nyilvánvaló. Nagy közönség látogatja a kedd délutáni előadásokat, melynek keretében a tarjáni társadalom sok jelesége foglalkozik általános érdekű ismeretek előadásával, a tudomány, irodalom, művészet sok tételét fejtegetve.

De a Mansz ezen az általános érdeklő felolvasásokon kívül — hogy nagyon lapidáris stílusban fejezzem ki magamat — nagy fába vágta fejszéjét. Propagandát készít elő a magyar ruhaviselet megvalósítására. Sopronból jött a gondolat, hol már sok a követője. Bár sohasem kerülhetett volna ez a mozga-

lom megfelelőbb forum elé, mint a Mansz-é a kérdés és a megoldás sok akadályba fog ütközni. Divat Ö-fensége hajthatatlan. Utjai szövevényesek, kiszámíthatatlanok és fejlődési folyamatán, mint culturalis evolúció is a világ érdeklődésének előterében áll. Ennek a kényurnak is megvannak a maga szeszélyei és zsarnoksága egész a nyaktilóig. És ha időnkint egyik másik egyeduralkodóját meg is fosztják a tróntól azonnal akad egy egész sereg trónkövető, mint Afganisztánban. Ez a zsarnok, időnkint psychosisában, örületeiben, nincs tekintettel sem a nemzetgazdaságra sem a politikára sőt még az emberiség legnagyobb kincsének az egészségnek is lityet hány. A fűzők kora ugyan már lejárt és csak a rendellenes kövér formák kiegyenlítése, maszkirozása céljából akad még elég sok paciense az élelmes és jó üzleteket kötő fűzőiparnak. A divat ellen nincs fellebbezés és itt fog az első akadályba ütközni a magyar ruha viseleti mozgalom. Általános elterjedésre ugysem számíthat. Bizonyos hazafias, nemzeti ünnepélyek alkalmából fényével hozzá fog járulni az efféle összejövetelek szépségének emeléséhez. De táncolni benne akár a modern táncokat, akár a csárdást bizony nehéz munka lesz. De azért csak induljon meg a mozgalom és tündöjjenek a férfiek még az apák a pénzügyi műveleteken. Erre a fűző pénzárca-

Borbély Lajosné,

Megilletődve veszem a tollat a kezembe, amidőn e nevet leírom — és bizonyosan vannak még Salgótarjánban, akik ép oly meghatva emlékeznek vissza e név hallatára az elmúlt időkre. —

Lesznek azonban most már sokan, akik nem ismerték a Nagyasszonyt, amit mi most oly mélyen gyászolunk.

A mai fiatalságnak nem volt része azon időkben, amelyekben vissza kell nyulnom, nem érli meg az akkori társadalmi viszonyokat, pedig a kalendáriom szerint nem is olyan sok idő telt el azóta, de a gyorsan pergő események zuhatagában mégis úgy tűnik mintha igen-igen régen lett volna.

Nagyot fordult a világ, az utolsó évtizede alatt, évszázadok történelme rohant le előttünk.

Széduletes iramban fejlődött a technika, mely az emberiség jólétét, boldogságát és boldogulását volna hivatva lehetővé tenni, Társadalmi életünkben azonban ép ellenkezőleg, szörnyűségesen torlódtak össze az utóbbi évtizedekben századok bínei is, és a lelkek e rettenetes dekadenciájában, a technikai fejlődéssel szemben mégis a nyomor, az elégedetlenség, a gyűlölet jutott tényleg a mai vergődő emberiség osztályrészéül.

Ma azonban, mintha halványan pirkadna már, az igaz utról letért lelkek megrovása, mintha vissza-visza térne, a gyűlölséget imitt-amott a szeretet igéje foglalná el és így képzeletünkbe talán már el tudunk helyezkedni a régi jó idők emlékezetében.

1869. évben volt, amidőn Salgótarjánban a vasfinomító r.-t. alakult, egy fiatal mérnök tűnt fel akkor, aki kezdetben szerény viszonyok között, később mindinkább eredményesebb működést fejtette ki, csakhamar önálló pozíciót nyer a gyár kötelékében.

1881-ben a gömörmegeyi Rimamurányi társulat fuziójánál már Borbély Lajos műszaki tudása döntőleg érvényesült és ekkor családát alapítva, hozta ide Tarjánba egy iglői patricius család személfényét feleségül.

Mint műszaki vezérigazgató csakhamar felsőmagyarország egész vasipara felett fejtette ki tudását, megvetvén annak alapját.

És hűségese hitvese megteremté a legszebb családi életet, szerénykedve mint háziasszony, jó gazdasszony, mint gondos anya és később férjének hatalmas pozíciójában ép úgy betöltötte szerepét és tiszteletet ébresztett maga iránt.

Míg férjében a műszaki tudással, a körültekintő, a széles látókörű, emberismerő, szigorú, de igazságos vezért láttuk addig nejeben az emberszeretettel áradó, finomlelkű, tapintatos uriaszonyt láttunk.

Mindenben alkalmazkodott férjéhez, a társadalmi részt választotta magának és nem igazságtalan protekcio kegyeit

osztogatta, de lekötendő részrehajlatlan nyájassággal fogadott mindenkit, — a hozzáfordult, egyaránt.

Feltűnés nélkül pártfogása alá vette a munkás családok sorsát, sok özvegy és sok árva hálája kíséri őt most a nagy utra.

Mint az acélgyári olvasóköri zászlóanyja élénk érdeklődéssel kísérte az egyelet működését és állandó segélyben részesítette a tagok hátramaradottjait.

Evangélikus vallású volt, férje katólikus, de a legteljesebb összhang volt közöttük.

Az ő buzgó hite nem a más vallásuk gyűlöletéből táplálkozott.

Jóteknony, nemeslelkű Nagyasszony volt a szó legteljesebb értelmében, aki hitvesi és állásából folyó társadalmi köteleminek, igaz keresztény kötelességtudással felel meg.

1900-ik évig Salgótarján nemlője volt, de ekkor bucsut kellett vennünk tőle, mert férjének hivatása megkövetelte, hogy Budapesten a központban intézzen elelőseg terhes állásából kifolyó intézkedéseit.

Egy emlékezetes bucsu estélyen váltak el a mi körünkből, nem szívesen léték, de azután is mindenkor a távolból éreztük a ő gondoskodását és jószágul tularadó szívének melegét.

Egész élete mintául szolgálhat az utókornak, bár a mai kor felfogása, számos feladatok elé állítja az asszonyt.

A férfi nehéz sorsa ma a hitvestársat is sok esetben kenyérkeresetre sorsítja, nem töltheti be teljesen magasras hivatását ami a családi élet, a boldog együttlét rovására megy.

Mindazonáltal hallani már hangokat amelyeknek az ideális család visszaállítása a célja.

A modern cigaretta fűstös felfogást talán mégis a házasság szentségének teljes érvényesülése fogja követni, amelyre oly nemes példát nyertünk a drága, felejtethetlen Nagyasszonyban.

Mióta elment tőlünk a bpesti déli-báb-utcai palota volt tisztelő hiveinek zarándokhelye — 1923 óta viselte az özvegyi fátvót, — szerető környezetben, leánya, unokái és hű barátai körében.

Ma gyászház a palota, ahol hosszas nehéz betegség gyötörte meg a jószívű Nagyasszonyt és ahol visszaadta nemes lelkét a Temetőnek.

Emlékét kegyelettel fogjuk megőrizni.
Wabrosch Béla

Következő számunk 1930. január 4-én jelenik meg.

Karácsonyi vásárok és ünnepélyekről következő számunkban referálunk.

A róm. kath. Olvasóköriben december 25-én bemutatásra kerül a „Vasgyáros”.

Eladó jutányos árban kettő darab 3 hónapos vizsla kölyök. Fajtiszta bevadászott, kiváló szaglása szülőktől. Ár megegyezés szerint. — Turcsányi János mátrászelei szénrakodó.

Egy jókarban lévő „Wertheim” kassza eladó. Cím a kiadóban.

Bérbe adó. Kassai-sor 38. sz. ház magánlakással, esetleg üzletnek is. Megvételről is lehet tárgyalni. Érdeklődni lehet: Kátona László, Rimamurányi utca 32. sz. alatt.

Eladó. Egy tehermentes ház, mely áll: 2 szoba, 1 konyha, 1 speiz, 1 előszobából, villany világítással, a tető eternit lappal, nagy portával, 4500 pengőért eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban.

A SINGER VARRÓGÉPEK
MÉGIS A LEGJOBBAK!

Tisza Szálló
Budapest, VIII., Baross-tér 19.
Egy pár lépés a Keleti p. u.-tól.
Kedves vidéki vendégeinket a **Karácsonyi ünnep** alkalmából szívesen köszöntjük a boldog újévet kívánunk.
Kiváló tisztelettel az **igazgatóság**.
Feltűnőre hivatkozók látogatónkat **áránkból 20 százalékos engedményt** adunk minden **éjszaka** után.

"TEÁSKANNA LÉA"

Az erőteljes reggeli-tea

Rövid levélben
dús tartalom.
Hogy agy légy.
esté idd fiatalon.

Egy 50-os csomag 1.- pengő
Egy csésze tea csak kb. 2 fillér.

Jó beszélő képességgel rendelkező urak magas jutalék mellett, akik varrógép terjesztésével hajtanak foglalkozni, azonnali belépésre felvételnek a Singer varrógép r.-t. salgótarjáni fióküzletében. Jelentkezni lehet személyesen az üzleti órák alatt.

Ügynökök magas jutalékkal felvételnek. Cim a kiadóban.

Szociális világszózat egy jobb gazdasági és társadalmi rendért!

Irta: **Tobler János** országgy. képviselő.

Minden századnak megvan a maga különleges eseménye, mely végigvonul rajta s évtizedeket foglalkoztat a felvetett kérdés multjával, jelenével s jövőjével. Paraszttmozgalmak, vallási háborúk, szabadságharcok, stb. A XIX. és XX. századok a szociális kérdések korszakát jelentik.

Ki tagadhatja, hogy a szociális kérdések egész légióját teremtette az utolsó két század. Nem mintha előbb e kérdések nem léteztek volna. De vajon nem több megoldható problémát hozott magával a fejlődő nagyipar, mint a középkor pátriarchális kisipara. A falu ózondus levegője s erkölcsi alapja adott-e annyi gondot, mint a mammut-városok, lakásínségükkel s Szodoma-Gomorhájukkal? A modernizmus a maga laza furcsaságával és szokásaival nem tölti-e meg kórházainkat, fegyházainkat és javítóintézetünket? Hol a régi családi szentély, a hűség, hol a családalapítás lehetősége, a tisztességes családi élet folytatása.

Kérdések tengere. E kérdések világtudományt teremtettek, nagyszű férfiakat állítottak vonalba, de mi több, a szociális kérdések s azok megoldásának problémái világnézetileg is megosztották az emberiséget. A Marxok és Lasallék tagadhatatlan pillanatnyi szellemi sikere eltűnik, azonban XIII. Leó pápa tündöklő "Rerum novarum"-ja mellett. De a keresztény Ketteler, Pesh, Vogelsang, Cathrein, Prohászka, Giesswein személye, működése s iránya mind fénylő bizonyítékai. hogy a szociális kérdések megoldására felesleges világnézetet változtatni.

A harc Krisztus és Béliál között a szociális kérdés körül is eldőlt. Albert Thomás, a nemzetközi munkügyi hivatal igazgatója, a világháború franciaországi szociáldemokrata municions minisztere, jelentéseiben meghajtja az elismerés zászlaját a keresztény felekezetek szociális munkája előtt. A forradalmak s a világháború utáni időkben nem egy kormányban katolikus pap ült a munkaügyi miniszteri székben, így a holland Nollens, a német Brauns, a magyar Vass. Véletlen ez? Nem, ez a világnézetünk ereje s bizonyítéka annak, hogy a szociális kérdések megoldásához nem feltétlen szükséges Bébel, Adler, avagy Buchinger.

Mostanában Rómában járt egy munkásküldöttség s a pápával hódoló feliratban ismertette a jelen nagy szociális harcát. A pápa irásban válaszolt. Válasza egy világszózat, válasza fáklagyujtás a szociális sötétségben.

Elítéli a szocializmust s a kommunizmust. De hivatol nemcsak a szocializmus s kommunizmus elleni harcot várja, hanem elsősorban pozitív szociális munkát kíván. Tehát nem szavakat, ígéreket, hanem tetteket, alkotásokat. "A keresztények folytassák a szociális ujjáépítési fejedelmi művét s fáradozzanak egy jobb gazdasági s társadalmi rend alapításán". Róma feje látja a mai társadalmi rend lehetetlenségét, érzi a dolgozó társadalom kívánalmait azért kívánja az új társadalmi rendet s egy jobb gazdasági rendszert, mely újja építi a szociális fejlődés művét. A pápa tehát nem szavakat akar, hanem pozitív munkát. Mit szólnak mindhez azok, kik a keresztény s szociális

munkát oly sokszor lecsépelték, s akik a jogos gazdasági kívánalmakat a kommunista szó kritériumával illetik.

A pápa felhívja a szervezett katolikusok figyelmét, hogy kívánjanak államaitól szociális törvényalkotásokat, szabályozzák a fogyasztást, közreműködjenek a lakáskérdésben, biztosítsák a ker. munkás-szervezetek bevonását, hogy mindez javítsa a munkás helyzetét s egyben erősítse a dolgot, a modern ország nagyipar tülhatalma ellen.

"Az igazság szeretet erkölcsi alapelvei vezessék a szociális munkát s nem az osztályharc diktátusa, ez javítsa a munkaadó s munkás közötti viszonyt s ez segítse elő a gazdasági termelés különböző faktorainak együttműködését."

Lehet-e ezután még kétely békében, hogy a keresztény világnézet a helyes s hogy ezen tanok szerint kell, hogy megoldódjanak e század embereket nyomasztó nagy problémái? El kell törpülni, el kell tűnni gyarlóemberek tévtanainak, ha az egyház a maga tekintélyével a szociális igazságokat hirdeti, mert a vallás parancsa többet jelent, mint a marxizmus, vagy a leninizmus!

Róma nagy pápája, a magyar dolgozók hódolattal köszöntenek és követnek!

Vegyünk példát.

A Magánalkalmazottak Biztosító Intézetének választásán az ugynevezett blokk szerezte meg a többséget. Tudtuk, hogy a magánalkalmazottak között már a békeidőben is volt egy jelentékeny réteg, amely erősen hajlott a szocialista és radikális eszmékre. Mert a demokráta blokk elnevezés mögött voltaképpen a szocialisták szakszervezete áll, amely terrorisztikus demagógiával tömörítette a maga táboraiban a magánalkalmazottaknak könnyen befolyásolható elemeit. Ez annál könnyebben sikerült, mert a csekély jövedelmű kisemberek mindig könnyen téveszthetők meg bombasztikus jelszavakkal, hangzatos ígéretekkel. Itt nem történt egyéb, minthogy egy lokális érdekszövetkezet jól megszervezett csoportja aratott időleges sikert. Nem szabad azonban elfelejtenünk, hogy a magánalkalmazottak társadalmi és ielekezeti

Lehet-e a jegybankrendszerrel gazdasági konszolidációt elérni?

Irta: **Bell Miklós** volt nemzetgyűlési képviselő.

Normális állami élet csak úgy képzelhető el, hogyha az állami háztartás, a gazdasági forgalom és a reális kamatu forgótőke harmoniában vannak.

Hogy a mai helyzetet világosan lássuk, szükséges, hogy a háború előtti és a mostani európai államok háztartásai között összehasonlítást tegyünk és egyúttal érdeklődjunk az iránt, hogy milyen arányban áll ezzel szemben forgótőke, illetve a gazdasági forgalom.

Áttekintés és összehasonlítás szempontjából álljanak itt pengőre átszámítva az európai államok háztartásai 1913 és 1927. évről.

1913. évben millió pengőben. Bevétel 42.185.8. Kiadás 42.776.1. Ebből fizetett államadóságra kamatot 7.500. Az összes európai jegybankok aranyfedezete volt 22.474.4. 1927. évben. Bevétel 77.552.2. Kiadás 78.947.6. Ebből fizetett államadóságra kamatot 25.808.7. Az összes európai jegybankok aranyfedezete volt 20.401.8.

Fenti hiteles számok a napnál is világosabban mutatják a mai európai szomorú gazdasági helyzetet. Azt látjuk ugyanis, hogy az európai államok kiadásai ugyszólván kétszeresen emelkedtek

tagoltsága egyáltalán nem felel meg az állampolgárság igazi színezetének, sőt annak részlettükreül sem tekinthető. De ennek ellenére sem közömbös, hogy bármilyen társadalmi szervezetben a nemzeti és keresztény politika hátterbe szorul-e, vagy sem. Mert ma a nemzeti érzés megerősödése a polgárság összes elemeiben nem kormány- vagy pártpolitikai érdek, hanem elsődrendű nemzeti érdek, amely nemzetünk etejét és boldogulását jelenti.

A szervezethez és az összetartás győzedelmeskedett, a szervezethez és a szelforgácsolttság előtűnt. A magánalkalmazottak választási eredményéből le kell vonni a következtetéseket. A nemzeti érzelmű magánalkalmazottaknak, ahelyett, hogy beletörődnének pillanatnyi vereségükbe, példát kell venni ellenfeleinkről és szervezkedniük kell a jövő küzdelmekre, hogy tömör falanszokban vonulhassanak fel az elkövetkezendő választásokra. Ha a polgári és a nemzeti gondolat képviselői is összetartanak és szervezkednek s ahelyett, hogy passzivitásba vonulnak, lelkesedéssel elvégzik azt a felvilágosító munkát, amellyel kijózanítják megtevesztett társaikat a demokrácia jelszava alatt folytatott szocialista ámitásokból, úgy a siker nem maradhat el a jövőben. Ma a közönyösség és a nemtörődömség a passzivitásba való visszavonulás, a politikai és társadalmi élet minden vonatkozásában valósággal bűnek számít. Ellensúlyozni kell a demagógia harsonait, nehogy tele kürtölhessék a kritikátlan füleket olyan idealisztikusnak feltüntetett elvekkkel, amelyek csak pártérdeket, de a legtöbb esetben is csak önös érdekeket szolgálnak, elhomályosítva, sőt céltudatosan kompromittálva a nemzet érdekeit.

A választási eredmények ellenére sem lehet azonban szocialista térhódításról beszélni a magánalkalmazottaknál. Ha a munkavállalóknál van is egy bizonyos szociális érzelmű érdekcsoport, a munkaadók az intézet vezetői között ma is túlnyomó többségben vannak a nemzeti érzelmű képviselők. És gondoljunk csak arra, hogy a békeévekben a Magánalkalmazottak Biztosító Intézete, majdnem kizárólag azoknak a radikális elemeknek a kezébe volt, amelynek most terrorisztikus propagandával újra sikerült szerephez jutniok.

a háború előttihez viszonyítva. Az államadósági kamatra fordított összeg pedig több mint három és félszer annyi, mint az 1913-ban volt. Amennyiben azonban azok az államok, amelyek a pénzdevalvációval éltek, becsületesen fizetnék a reális kamatot, abban az esetben az európai államok költségvetésében az államadóságra fizetendő kamat 38 milliárd pengőre ruqna, vagyis az 1927. évi költségvetési, vagyis kiadási időszak. Ezzel szemben azt látjuk, hogy az európai jegybankok aranyfedezete 1927-ben 10 %-kal kevesebb volt, mint 1913-ban.

A mai helyzet tehát az, hogy az európai állami háztartások kétszeres gazdasági forgalmat követelnek, amihez a jegybankok az aranyfedezet hányá miatt a szükséges forgótőkét nem szolgáltatják s ennélgyva természetesen bekövetkezett a gazdasági nyomorúság.

Hogy még világosabb legyen előttünk a helyzet, szükséges, hogy azon forgótőke alapok iránt érdeklődjunk, amelyeket a gonosz pénzdevalváció elpusztított. Ilyenek voltak a takarékbetétek, árpapénzek, állami, vallási, nyugdíj, biztosítási stb. alapok, állami értékpapírok és más különféle értékek. Németor-

szágban a háború kitörésekor ezek kitétek: 1) takarékbetétek 22.000 millió Márka, 2) árpapénzek, bankok vagyona, állami, vallási, nyugdíj, biztosítási alapok stb. 26.000 millió Márka, 3) állami értékpapír volt a nép birtokában 17.845 millió Márka, összesen: 65.845 millió Márka.

Ez a rettenetes nagy összeg bizonyítja azt a tényt, hogy egyedül Németországban több mint Háromszor olyan nagy összegű forgótőkealapokat pusztított el a devalváció, mint amilyen aranyalap fölött rendelkeznek jelenleg az összes európai jegybankok.

Ha most már pedig az egyes európai államokban a pénzdevalváció által elpusztított forgótőkealapokat is számításba vesszük és ezt a mai európai állami költségvetéssel harmoniába hozzuk, akkor azt látjuk, hogy az európai államok gazdasági összhangjának a létesítéséhez 80% forgótőkehiany mutatkozik, más szavakkal a mai európai államok csak 1/5 rész forgótőke felett rendelkeznek s így nagyon természetes, hogy ezzel az arányiag kis összeggel konszolidációt még remélni sem lehet, annál kevésbbé, mert a világ összes aranybányái a mai teljesítőképesség mellett 1000 év alatt sem képesek a hiányzó aranyat előteremteni.

Még szomorubb a helyzet, hogyha számításba vesszük azt, hogy a mai pénznek, még a dollárnak és svájci franknak is arányiag 30-40% okal kisebb vásárlóereje van, mint a háború előtti pénznek volt.

Összesítve az eddigieket, azt lehet mondani, hogy az aranyfedezeti pénzrendszer haldoklik, nemcsak azért, mert az aranybányászás nem tudott a gazdasági fejlődő étellel lépést tartani, hanem azért is, mert a devalváció elpusztította azokat a segítő alapokat, amelyek egyuttal aranyptóto természettel is bírtak. Ez a haldokló rendszer tehát többé szóba sem jöhet, hogy gazdasági konszolidációt lehessen vele teremteni.

Azt hiszem, hogy aki a fenti pozitív adatokat megérti, annak szintén szeme előtt lebeg a mai rettenetes katasztrófális helyzetünk és érthetetlen lesz előtte az a szerencsétlen pénzügyi, illetve gazdasági politika, amit az egyes európai államok pénzügyi, illetve gazdasági tényezői követnek.

Angliában legutóbb a munkásság vette át a kormányzást. Amennyiben azonban az angol munkáskormány is kizárólag a Bank of Englanddal dolgozik tovább és nem gondoskodik arról, hogy ennek a részvénytársasági bankokrátikus rendszernek az átalakításával a pénznek a fedezete ezental ingatlan legyen, ami többszörös garanciát és elegendő forgótőkealapot nyújtson, hogy az államháztartás, a gazdasági forgalom és a forgótőkemennyiség harmoniába kerüljön, abban az esetben a mai munkáskormány sem fog gazdaságilag jobb eredményt elérni, mint az elődje, mert konszolidációt teremteni elegendő és olcsó forgótőke nélkül nem lehet.

Salgótarján a dorozsmai kiállításon.

Anyagi torlódás következtében beállott helvszüke miatt csak most adunk számot olvasóinknak Kiskundorozsma-Arpádközponti kiállítás eredményéről. Mint a „Szegedi Napló” s az összes szegedi lapok írják: „A szeptember 29.-i dorozsmai kiállítás, szép erkölcsi és anyagi sikerrel zárult. A bírálókat és díjazást szakemberekből álló bíráló bizottságok végezték. Díjként arany, ezüst és bronz érmek, különböző tárgyak és eszközök, továbbá állatok és eszközök lettek kiosztva.” Bíralt és díjazás tárgyát képezték: Lovak, szarvasmarhák, sertések, juhek, baromfiak, termények, borok, gyü-

mölcsök, ebek, ipari és iparművészeti cikkek.

Végül meg kell még emlékezni Deák Tamás salgótarjáni néptanítóról, aki a nemzeti rendszerű turáni magyar (gyors) írásnak az apostola, kit a bizottság a következő szövegű oklevéllel jutalmazott:

„A Kiskundorozsma-Göbölly járási Keresztény Kisgazda és Földmunkás Kör által 1929. szeptember 29-én Kiskundorozsma-Árpádközponton rendezett Általános Mezőgazdasági, Ipari és Kulturális kiállításán Deák Tamás István tanár urat az elemi iskolai gyorsírást oktató megte-remtéséért és a Nagy-Tamás Turáni írás-rendszer alkotásáért, mint uttörőt dísz-oklevelünkkel tüntettük ki. Kelt Árpádközponton, 1929. szeptember 29-én. A kulturális kiállítást bíráló bizottság a Kis-kundorozsma-Göbölly járási Keresztény Kisgazda és Földmunkás Kör nevében: Illés Vencel s. k., a gazdakör jegyzője. Bohn Mihály s. k., a gazdakör elnöke.”

Értesülésünk szerint e többszörös uttörő érdemeit Kiskundorozsma község előljárásága a maga részéről külön emlé-ökírással kívánja jutalmazni.

Hogy ezen irás-többszörös érdem-erő-idegnyugalom- szemideg, idő és anyagtakarékossági elv követését a gy-akorlati életben feltüntető s oly példátla-nuk álló pazar tárlat-csoport nem jutal-maztathatót legalább az első díjak egyikével, kései érkezés, avagy pénzkér-dés miatt, ez mit sem von le abból, hogy a szellemi háborút — az elemi népi iskolai gyorsírást oktató megte-remté-sével — mégis nekünk a csonka ország csonka nemzetének sikerült megvívniunk az egész világgal szemben! Mondhatjuk ezt túlzás nélkül és őszinte, leplezetlen magyar örömmel és bár kicsiny, de an-nál nagyobbra hivatott fajunk önértetes, jogos büszkeségével.

Eljő az idő, mikor a magyar nép-kultúra történeti aranybetűkkel fogják beírni a történelem lapjaira Karahomok nevét, ahol a gyorsírás közoktatás arany-korának hajnalhasadása először érkezett el az Ur 1925. esztendejének karácsony táján, míg az 1925—26. évben Karahomokon és Úlésen, majd Salgótarjában az 1927—29., Csongrádon és Szügyben az 1928—29. évben Napja felragyogott.

— De a Nagy-Deák Turáni írás napvilágot Salgótarjában látott. Itt született.

Minden tiszteletet, dicsőregetést és elismerést érdemel az az észrevenni, fel-ismerni és megfigyelni magyar élniaka-rás, mit az érdemes bizottság a N.-D. Turáni írás elbírálása alkalmával tanusi-tott. Az oklevél kiadása előtt óránként és napokon át tette a legbátrabb tan-nyalmonyozás tárgyává, hogy vajjon mi összefüggésben is van az ősi turáni ro-vás-írással, másrészt miben rejlik az, hogy ezen a szó való értelmében vett s a számtanhoz (viszonylag) hasonlatosan egységes az alapfokon a helyesírási szem-pontból is szabatos, a közönséges s csak a rajzolva írható latin betűs írás felcse-rélésére a magyar nyelvű írás helyette-sítésére minden vonatkozásban alkalmas s hogy hozzá mássalhangzóit kézirányos, párhuzamos dűlésű írás rendszer-e? A vége az lett, hogy a bizottsági egyik tagjának a család még a gyorsírást nem ismerő tagjai is hozzáfogtak — könnyü-ségénél fogva azonnal megtanulni — röviden és tömören mondva a „Turáni írás”-t. Amellyel salgótarjáni és csong-rádi elemi iskolai tanulók egymást közt és tanítóikkal leveleznek! Egyébként nem lesz érdektelen röviden fölemlite-nünk, tájékoztatni magyar őszinteséggel „A Munka” olvasóit, hogy azok az írás-oktatók, akik nemcsak papíron írásban és szóval viselik szívükön a gyorsírás népszerűsítésének ügyét, hanem valóban tettekkel is azt akarják, bírják akarni azt, hogy a „gyorsírás legyen mindenkié s így a nép széles rétegei is” szóval, hogy valóban a köz kincsévé legyen — a Nagy Sándori, sőt a Jakab Lajos Siemeister János, Heringer Lajos, Fáti József, Tarczal Viktor, Pályi Sándor, dr. Kovács István stb. valóban fennkölt lelki férfiak bölcs ideáloknak megfele-lően — azok már is a turáni írással ír-nak! Miért? Azért, mert jól tudják, tisz-tán látják, hogy egy gyorsírási rendszer-nél a legelső rendű fontosság az, hogy az úgynevezett „egység” a rend és a módszerben, a tananyag elrendezésé-ben legyen meg! Miért? Azért, mert vi-lágos, hogy a gyorsírás rendszeralkotási lstenadta erőlközés nem a rendeletek

ben rejlik, gyökeredzik, hanem fordítva: az életre jogosult rendszer szüli meg a korszerű rendeleteket, mint amilyen kész tények elé állította az illetékes tényező-ket 1877-től 1928-ig ellenfelei részéről a maig cáfolatlanul álló Nagy Sándor 100 százalékos nemzeti rendszerű magyar gyorsírása, 1929. április 12. óta pedig annak édes gyermeke: az analfabéták által is megtanulható s a gyermek kezdő írásának szánt „Turáni írás.” Amely ha közkincs lesz, csak pusztán pénzben ki-fejezve is jelent a magyar állam s a nép számára 50—70 millió pengőt: évente! Jól lehet — amint úgy is van, hogy ez a vezérjavakhoz képest csak annyi, mint az ostoron a sallang!

Hogy ennyi kincs kiaknázása iránt érdemes-e egyáltalán az intézkedést halo-gatni, csak az újabb dollárkölcsön szük-ségességére kell gondolnunk, amelynek megsejtése érdekében vezetőtényezőin-ek még idegen nemzeteknél is kellett járniuk és kellett kopogatniuk — idegen ajtókon! Ezzel szemben ez az állam s a népeletét szolgáló 50-70 millió pengővel kikerülne a saját házuk tájéka körül! S majd, ha az ezen ügyben vezető té-nyezők az intézkedések és azok megnyilvánuló képességeik az uttörők munkásságai mellett nem siklanak el észre-vétlenül, akkor ez a csekély (?) összeg a magyarnemzet rendelkezésére fog állani. De addig? „Nem, Nem, Soha” Mert jaj-annak a nemzetnek, ahol a vezetők a hon és nemzetmentő gondolatok, tervek sőt tettek felett észrevétlenül siklanak ell! Olt a nemzet jövője a tanítószón nem megfordul — amint ezt a „Néptanító Lapja” írja — hanem csak megfordulna! ha a magyar tanítószón nem hiába alkotna és nem hiába teremtené! Ha egy orszá-gos tanügyi kiállítás vezetősége nem érezne magát fölhatalmazva ily értesítés közlésére, hogy: „csak az engedélyezett módszeres eljárások eredményei küldhetők be. Mert mi ez? Ez nem más, mint az elrejtett kincsek felszínre hozásának, az uttörők alkotó és teremtő munkássága eredményének a hivatalosan történő észre sem venni akarása. S mert ez megtörtént, fölmerült a kérdés: szolgálható-e az, hogy egy módszeres eljárás eredménye ennek a világra jötte előtt is már engedélyez-hető lett volna? Vagy majd, ha előbb a külföldön talál elismerésre? Vagy vár-hatnánk mi hazai szellem termékeinek számára elismerést az idegenben, amikor Csonka-Magyarországon is talál zárt szí-vekre? De meg Nagy Sándor elveit a németek elfogadták s mégis, hazai ve-zetőinket mi gátolta abban, hogy a magyar gondolat teremtő munkája magyar ve-zetők, a magyar kultusz kormányának még-csak javaslatot sem terjesztettek föl en-gedélyezése iránt, hogy a magyar isko-lákban a magyar ifjuság e téren is 100 százalékos magyar művelődésbe része-süljön? Az egységes gyorsírásnak itt nem egyszerűen a revíziójára, hanem a föl-cserélésére lenne szükség, a cáfolatlan „Turáni írással”! Így aztán egységesen elmondhatnánk, hogy kultusz kormányunk olyan egy vérbeli magyar gyorsírási rend-szert léptett észre, amelyben „egységes magyar gyorsírás” kötelező tanítására, amelyben 100 százalékos az egység is, a magyaro-ság is, meg az írás is: az elemi iskola I. osztályától kezdve végig az egész éle-ten át, az iskola falain belül és kívül egyaránt.

A salgótarjáni kir. járásbíró-ság, mint telekkönyvi hatóság.

3985/1929. th. szám.

Arverési hirdetmény-kivonat.

Özv. Lőrincz Józsefné ugyanis mint hb. Lőrincz Mátyás t. és t. gyámja vég-rehajtatonak, végrehajtást szenvedő ellen indított végrehajtási ügyében a telek-könyvi hatóság a végrehajtási árverést 240+120 P tőkekövetelés és járulékai behajtása végett a salgótarjáni kir. járás-bíró-ság területén levő, Mátrászöllős köz-ségben fekvő s a mátrászöllősi 105 sz. t.jkvb. foglalt 396 hrsz. szántóföld in-gatlan végh. szenvedett nevén vezetett részére 1000 P — az ugyanottani 165 sz. t.jkvb. foglalt 183 hrsz. belsőség ingatlan végrehajtást szenvedett nevén vezetett részére 132 P — és az ugyan-ottani 1571 sz. t.jkvb. 182/b. hrsz. ház, udvar és kert ingatlan végrehajtást sze-nvedett nevén vezetett részére 350 P kikiáltási árban mindazonáltal az ezen ingatlanokra Tóth Küllő Pál és neje sz. Bogár Mária javára bekebelezett holtig-

tartó haszonélvezeti jog fentartása mel-lett elrendelte.

Az árverést 1930. évi február hó 12 napján délelőtt 10 órakor Mátrászöl-lős község házánál fogják megtartani.

Az árverés alá kerülő ingatlan a kikiáltási ár kétharmadánál alacsonyabb áron nem adható el.

Az árverelni szándékozók kötele-sek bánatpénzül a kikiáltási ár 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-c. 42 §-ában meghatározott árfolyammal számí-tott óvadékképes értékpapírokban a ki-küldötténnél letenni, hogy a bánatpénznek előleges bírói letétbe helyezéséről kiállí-tott letéti elismervényt a kiküldöttnek átadni és az árverési feltételeket aláírni (1881. LX. t.-c. 147., 150., 170. §§.; XL. t.-c. 21 §.)

Az aki az ingatlanért a kikiáltási ár-nál magasabb ígéretet tett, ha többet ígérni senki sem akar, köteles nyomban a kikiáltási ár százaléka szerint meg-állított bánatpénzt az általa ígért ár-ingatlan arányi százalékaig kiegészíteni (1908. XL. t.-c. 25. §.)

Salgótarján, 1929 november 7.

Zelenka s.k. kir. jb. elnök.

A kiadmány hitelűl
Csomór Mátyás
kir. tkvvezető.

A salgótarjáni járás főszolgabírája, mint I. foku rendőri büntető bíró.

Kih. 843/1929. sz.

Arverési hirdetmény.

Mátrászöllős község határában Dr. Ronyay Rezsőné erdejében folyó évi május hó 24-én 843 kih./1928. számu végzéssel lefoglalt 10475 úrméter tűzifa elárverezését ugyanezen szám alatt kelt végzésük kapcsán elrendelem.

Az árverést 1930. év január hó 10-én d. e. 10 órakor Mátrászöllős köz-ségben a község házánál fogják megtartani.

A kikiáltási ár 6285 Pengő.

Az árverés alá kerülő tűzifa a ki-kialtási ár 2/3-dánál alacsonyabb áron nem adható el.

Az árverelni szándékozók kötele-sek bánatpénzül a kikiáltási ár 10%-át készpénzben a kiküldötténnél letenni és az árverési feltételeket aláírni.

Salgótarján 1929. december 16.

Zelenka

szolgabíró

mint I. f. rend. büntető bíró.

Nékhülöxhetetlen

minden háztartásban

SINGER

VARRÓGÉP

MINDENT VARR. STOPPOL ÉS HIMEZ

Kedvező fizetési feltételek

Alacsony havi részletek

SINGER VARRÓGÉP RÉSZV. TÁRS.

SALGÓTARJÁN

a róm. kath. templom mellett.

Hirdessünk:

A MUNKA

politikai hetilapban.

Részletre kaphat

TRT. telefongyári és

Philips Rádió

vevőkészüléket,

anód pótlót és

hangosan beszélőt

Hat, tizenkettő és tizenhatszónapra.

Szántó Sándor

rádió és műszaki kereskedése
Fő-utca. Salgótarján Telefon 72.

— Mindenkienek tudni kell! —

ÉRTESÍTÉS!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség tudomására hozni, hogy 17 éve fennálló

KELMEFESTŐ ÉS VEGYTISZTÍTÓ

üzletemben a legjobb tükörfényes gallérok lettek mindig kiszolgálva, ezeketán is az a törekvésem, hogy a n. é. közönség meglegedését ki-érdemeljem ugy szépségben, mint olcsóságban és gyors készítésben.

1 drb. gallér tisztítása 11 fill., 1 pár kézelő tisztítása 22 fill.

A n. é. közönség szives támogatását kérve, kiváló tisztelettel

SALGÓTARJÁN

Főtéri állomással szemben.

ZSEBE ANTAL

kelmefestő, vegytisztító és fehérnemű mosó intézet.

APOLLO MOZGÓ HETI MŰSORA:

25. szerda

MÁRIA NÖVÉR

7 felvonásban.

Szerelmes csövezető.

Pilóta iskola.

Hiradó.

26. csütörtök

Az éjfél utas

Főszerepben:

HARRY PIEL

Hős vagy szerelem.

Enyveskéz. Hiradó.

31. kedd

Kanibálok között

Főszerepben:

ZORO és HURU.

Kezdete hétköznap este fél 9 órakor, vasár és ünnepnap délután 3, 5, 7 és 9 órakor. Zenepótdíj 10 fillér